

O'ZBEKISTONDA MUSIQA TURIZMI VA UNING RIVOJLANISHI

Erkinova Farangiz Umidjon qizi

Toshkent davlat iqtisodiyot universiteti Xalqaro turizm fakulteti magistranti

ferkinova049@gmail.com

Annotatsiya: Ko'pgina sayohatchilar noyob turizm sohalariga qiziqadilar va musiqa turizmi bunga yaqqol misol bo'la oladi. Musiqa turizmi hozirgi kunda eng ko'p daromad keltiruvchi sohalardan biri bo'lib, ko'plab mintaqalar musiqa turizmi orqali daromadga ega bo'lishmoqda. Bu turizm insonlarning musiqiy shou, konsert, yarmarkalar, musiqa spektakllari va hattoki kattaroq festivallarda ham qatnashish imkonini beradi.

Kalit so'zlar: turizm, festival, shou-konsert, gastronomik turizm, ziyorat turizmi, ekoturizm.

Musiqa turizmida sayohatchilar sevimli musiqachilarini jonli sahnalarda ko'rish orqali zavqlanadilar. Shuningdek, musiqiy tamosha olib boriladigan joylarni ko'rib keladilar. Ular konsert va musiqiy shoularga chipta sotib olishganlarida tabiiyki albatta o'sha joyda biror muddat qolishlariga to'g'ri keladi. Va mahalliy iqtisodiyotga ham bu soha foyda keltiradi. Masalan; mehmonxonalarni bron qilish, restoran, kafelarda ovqatlanish, ichimliklardan olinadigan daromadlar. Shu va boshqa ko'plab sabablar bilan ko'plab hududlar musiqa turizmini qadr-qimmatini tan olishmoqda. Musiqa turizmining yana bir jihatlaridan biri bu musiqa festivallardir. Musiqa festivallarini tashkil qilinishi biznes egalari uchun ancha yaxshi. Chunki festivallar o'tkazilishi 3-4 kun yoki ishtirok etuvchilar soniga qarab 1 hafta va undan ham ko'roq bo'lishi mumkin. Musiqa festivallarida yakka ijrochilikdan ko'ra ko'proq jamoa ijrochilar, raqs guruhlari qatnashadilar va bu ishtirokchilar hamda turistlarning qiziqish imkoniyatlarini oshiradi. Davlatlarning madaniy jihatdan o'z ma'lum bir musiqa uslublari mavjud va shu uslublari bilan muxlislarni o'zlariga jalb qilishadi.

O'zbekistonning musiqa uslublari boshqa mamlakatlarning musiqiy uslublari bilan o'zgacha va o'z muxlislari ega. Musiqa - mo'jizalar o'lkasi. Unda inson ruhiyati yashiringan bo'lib, ohangi va aks-sadosi ila orom olinadi. Musiqa dunyo madaniyatini bog'lab turuvchi bir ko'prikdir. Shu jumladan, o'zbek musiqasi uning madaniyatini anglash kaliti desak mubolag'a bo'lmaydi. An'anaviy o'zbek musiqasining kelib chiqishi qadimlarga borib taqaladi. Bunga misol: Samarqand va Termizda olib borilgan arxeologik qazishmalar chog'ida O'zbekistonning milliy cholg'ulari aks ettirilgan freskalar topilgan. An'anaviy musiqiy asarlar, asosan, folklarga yo'naltirilgan. Alisher Navoiy, Jomiy, Muqimiy va ko'plab taniqli, qalami ko'kka yetgan ijodkorlarning she'r, doston va g'azallari baxshilar tomonidan ijro etilgan. O'zbekistonning noyob musiqiy janri "Shashmaqom" esa Yuneskonning insoniyat og'zaki va nomoddiy madaniy merosi durdonalari ro'yxatiga kiritilgan. "Shashmaqom" olti maqomdan iborat bo'lib, bular: Buzruk, Rost, Navo, Dugoh, Segoh, Iroq kabilardir. Olti uslubning har biri o'z ritmiga, tartibiga va qiymatiga ega. Bu musiqa uslubini bir guruh qo'shiqchilar, sozandalar an'anaviy dutor, tanbur, doira kabi cholg'u asboblari bilan ijro etib kelishgan. Demak, an'anaviy musiqa asboblari o'zbek musiqa

san'atini tasavvur qilish qiyin. Ularning ovozini yuzlab metr balandlikdan ham tinglash mumkin va bu jarayon har kimni o'ziga jalb qila oladi.

Mustaqillikka erishilgandan so'ng, o'zbek estradasi vujudga keldi, mahalliy janrlar jonlandi. Lekin shunday bo'lsada an'anaviy musiqa bo'lgan e'tibor, ham talab pasaygani yo'q. Bundan kelib chiqadiki, O'zbekistonda musiqa turizmini shakllantirish va rivojlantirish kerak.

O'zbekistonda Musiqa turizmi – bu biron bir davlat o'z sayyohlarining Toshkent shahri yoki viloyatlarimizni ziyorat qilishi yoki tomosha qilishi mobaynida, ularga kreativ ruhdagi musiqa festivallarini uyushtirib berishimizdir. Bu festivallar davomida mehmonlar an'anaviy cholg'ularda ijro etilgan qo'shiqlarni tinglashi va musiqiy cholg'ularni ko'rish ham mumkin. Bu ularga estetik ruh va madaniy hordiq beradi.

Statistik ma'lumotlarga qaraganda, dunyo mamlakatlarining musiqa qiziqishi va musiqa turizmida topadigan daromadi juda yuqori. Bu bo'yicha maxsus jadval ham har yili Amerikada nashr qilinadigan mashhur "Forbes" jurnalida chop etib boriladi. Hozir quyida eng so'nggi ro'yxatning pastdan yuqoriga qarab o'sishi shaklidagi ko'rinishi bilan tanishishingiz mumkin.

10. Xitoy
9. Niderlandiya
8. Rossiya
7. Avstraliya
6. Kanada
5. Fransiya
4. Yaponiya
3. Buyuk Britaniya
2. Germaniya
1. Amerika

Bu davlatlarda dunyo bo'yicha har yili mahalliy bo'lmagan mehmonlarni jalb qiladigan ko'plab musiqa festivallari bo'lib o'tadi. Ular birgina festivalning o'zidan 20 mln. dollardan 60 mln. dollargacha foyda olishadi. Dunyo bo'yicha musiqa shahri deya Nashvil tan olingan. Umuman olganda, har yili tahminan 10 mln. ga yaqin kishi musiqa yoki boshqa musiqiy tadbirda ishtirok etadi va xalqaro miqiyosda sayr qiladi.

O'tkazilgan tajribalarga ko'ra, xorijiy mehmonlar o'zbek musiqa san'atiga ham qiziqishadi. Musiqa turizmi loyihasi asosida sayyohlarni o'zbek xalq musiqalari, folklor, lapar, shuningdek, “Shashmaqom” va “Lazgi” kabi madaniy merosimizni tinglashga, O'zbekiston Davlat Kanservatoriyasi qoshida ochilgan musiqiy cholg'ular muzeyini tomosha qilishga va hatto ularni ijro etib ko'rishga, yetuk ustozlarining ijodlarini tinglashga va ular bilan suhbatlar uyushtirib ko'ngilochar musiqiy kechalarda ishtirok etishga jalb etish mumkin.

Bu turizm biznes egalari uchun ham qo'shimcha daromad olish imkoniyatini beradi. Masalan: restoran, qahvaxonalar yoki barlarda uyushtirilgan musiqa shoularida, ovqatlanish va ichimliklardan olinadigan daromadlar va ochiq havoda uyushtiriladigan musiqiy tadbirlarda yegulik va ichimliklardan olinadigan daromadlar doimiysiga nisbatan ancha

yuqori bo‘ladi. Bundan tashqari milliy cholg‘u asboblari, milliy kiyimlar, haykaltaroshlik buyumlari yarmarkasini tashkil qilish va yana bir qancha tadbirlarni o‘tkazish mumkun. Musiqiy turizmga tashrif buyuruvchilar bir vaqtning o‘zida ziyorat turizmi bilan ham (Samarqand, Buxoro, Xiva) kabi tarixiy shaharlarni sayr qilishlari, ekoturizm bilan ham (O‘zbekiston flora va faunasini) tomosho qilishlari, gastronomik turizm bilan ham vaqtlarini o‘tkazishlari mumkin.

Xulosa:

Musiqa turizmi, eng avvalo, davlat uchun foyda keltiradi. O‘zbekistonda ham bu turizm rivojlansa, o‘zbek musiqa san‘ati dunyoga taniladi Musiqa turizmini O‘zbekistonda ham rivojlantirishimiz mamlakat manfaati uchun foydalidir va yana bir turizm yo‘nalishida ajoyib yangilikdir.

FOYDALANILGAN ADABIYOTLAR:

1. Blacksoulrhythms.com
2. Diggitmagazine.com
3. En.m.wikipedia.org
4. Researchgate.net